

לעילוי נשמת
שלום בן משה

המשנה עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים

The Mishnah with Commentaries, Vowelized and Organized

ברכות פרק ב'

רבי יהודה אומר באמצע - הפרק שואל בשלום מי שהוא ירא ממנו, ומשיב שלום למי שמוטל עליו לכבדו.

ומשיב שלום לכל אדם - שהקדים לו שלום. והלכה פרבי יהודה. ובכל מקום שאסור להפסיק, כף אסור לדבר בלשון הקודש כמו בשאר לשונות.

כח אילו הן בין הפרקים? בין ברכה ראשונה לשניה. בין שניה ל"שמע", ובין "שמע" ל"והיה אם שמוע", בין "והיה אם שמוע" ל"ויאמר", בין "ויאמר" ל"אמת ויציב". רבי יהודה אומר: בין "ויאמר" ל"אמת ויציב" לא יפסיק.

בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק - דכתיב (ירמיה י"ג) "וה' אלהים אמת". הילכך אין מפסיקין בין "אני ה' אלהיכם" ל"אמת", וכן הלכה.

אמר רבי יהושע בן קרחה: למה קדמה "שמע" ל"והיה אם שמוע"? אלא כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה, ואחר כך יקבל עליו עול מצות. "והיה אם שמוע" ל"ויאמר"? ש"והיה אם שמוע" נוהג ביום ובלילה, ו"ויאמר" אינו נוהג אלא ביום.

והיה אם שמוע נוהג בין ביום בין בלילה - דכתיב ביה (דברים י"א ט) "ולמדתם אותם את בניכם", ותלמוד תורה נוהג בין ביום ובין בלילה.

ויאמר אינו נוהג אלא ביום - דאית ביה פרשת ציצית שאינה נוהגת בלילה, דכתיב

ברכות פרק ב'

כח הנה קורא בתורה והגיע זמן המקרא - אם פוין לבו, יצא, ואם לאו, לא יצא. הנה קורא בתורה - פרשת קריאת שמע. והגיע זמן - קריאת שמע.

אם פוין לבו יצא - לדברי האומר מצות צריכות פוונה, צריך לפרש "אם פוין לבו" - שיהא מתפוין לצאת ידי חובתו. והאומר מצות אין צריכות פוונה, מפרש "אם פוין לבו" - לקרות בנקודתו וכהילכתו, לאפוקי קורא להגיע, שאינו קורא התיבות בנקודתו, אלא קורא ככתיבתן כדי להבין בחסרות ויתרות, דבקריאה פזו לא יצא. ואנן קיימא לן כמאן דאמר מצות צריכות פוונה.

בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב, ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב - דברי רבי מאיר. בפרקים - לקמן במתניתין מפרש מה הם הפרקים.

שואל מפני הכבוד - שואל בשלום אדם נכבד שראוי להקדים לו שלום, כגון אביו או רבו, או שגדול ממנו בחכמה. ומשיב - ואין צריך לומר שמשיב להם שלום אם הקדימו לו. ובאמצע - הפרק.

שואל מפני היראה - אדם שהוא ירא מפניו שמא יתרגהו, ואין צריך לומר שמשיב לו שלום, אבל מפני הכבוד לא.

רבי יהודה אומר: באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם.

ברכות

פרק ב'

ואם באמצע הפרק פסק, שיודע הפרק שפסק בו
אבל אינו יודע באיזה מקום מאותו פרק פסק,
חוזר לראש אותו הפרק.

היה קורא "ויכתבתם", ואינו יודע אם הוא
ב"ויכתבתם" של שמע או ב"ויכתבתם" של והנה
אם שמוע, חוזר ל"ויכתבתם" של שמע. ואם
נסתפק לאחר שהתחיל "למען ירבו" אינו חוזר,
שעל הרגל לשונו הוא הולך.

ד האומנין קורין בראש האילן או בראש
הנדבך, מה שאינן רשאים לעשות כן בתפילה.

נדבך - שורה של בנני אבנים, כמו (עזרא ו' ד)
"נדבכין די אבן גלל". ואף על גב דמסתפי
דילמא נפלי ולא מצו מכונני, לא הצריכום
תכמים לרדת, דקריאת שמע לא בעי פוניה אלא
פסוק ראשון בלבד.

מה שאינן רשאים לעשות כן בתפילה -
דצלותא רחמי היא, ובעי פוניה. הילכך יורדין
למטה ומתפללין.

ה חתן פטור מקריאת שמע בלילה הראשון
עד מוצאי שבת, אם לא עשה מעשה.

חתן - שנשא בתולה, פטור מקריאת שמע לילה
ראשונה, משום דטריד שמא לא ימצאנה
בתולה. ואני שמעתי שמתירא שמא יעשה כרות
שפכה בבעלתו. וטרידא דמצוה היא, ורחמנא
אמר "ויבלכתך בדרך" - בלכת דידך הוא
דמתייבת, הא דמצוה פטירת.

אם לא עשה מעשה - אם לא בעל עד מוצאי
שבת, שהם ארבעה לילות, טריד. ומשם ואילך
לבו גס בה, ותו לא טריד, ואף על פי שלא עשה
מעשה חייב בקריאת שמע.

מעשה ברבן גמליאל שקרא בלילה הראשון
שנשא. אמרו לו תלמידיו: לא למדתנו רבינו
שחתן פטור מקריאת שמע בלילה הראשון?
אמר להם: איני שומע לכם לבטל ממני מלכות
שמים אפילו שעה אחת.

ברכות

פרק ב'

(במדבר ט"ו לט) "וראייתם אותו".

א הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו, יצא.
רבי יוסי אומר לא יצא.

רבי יוסי אומר לא יצא - דכתיב: "שמע" -
השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיו. ותנא
קמא סבר "שמע" - בכל לשון שאתה שומע.
והלכה כתנא קמא.

קרא ולא דקדק באותיותיה - רבי יוסי אומר
יצא, רבי יהודה אומר לא יצא.

ולא דקדק באותיותיה - להוציאן בשפתיו
פה בשתי תיבות שהתיבה השניה מתחלת
באות שהתיבה הראשונה נגמרת, כגון: "על
לבבך", "עשב בשדך", "ואבדתם מהרה" - אם
אינו נותן רוח ביניהם להפרידם, נמצא קורא
אותם שתי אותיות כאות אחת.

רבי יוסי אומר יצא - והלכה כרבי יוסי. מיהו
לכתחילה צריך לדקדק באותיותיה. וכן יזהר
שלא יניח הנד ולא יניד הנח, ולא ירפה התזק
ולא יחזק הרפה. וצריך להתיז וי"ן של
"תזכרו", שלא יהא נראה כאומר "תשכרו"
בש"ן, כלומר: כדי שתרכבו שכם, שהרי אין
ראוי לשמש את הרב על מנת לקבל פרס.

הקורא למפרע לא יצא.

הקורא למפרע - הקדים פסוק שלישי לשני,
ושני לראשון, וכיוצא בזה.

לא יצא - דכתיב "והיו הדברים" - בהגותן
יהיו, כלומר: כמו שהן סדורין בתורה. ומיהו
אם הקדים פרשת "ויאמר" לפרשת "והנה אם
שמוע", ופרשת "והנה אם שמוע" ל"שמע",
נראה דאין זה חשוב למפרע ויצא, שהרי אין
סדורות זו לאחר זו בתורה.

קרא וטעה, יחזור למקום שטעה.

יחזור למקום שטעה - אם בין פרק לפרק
טעה, שאינו יודע באיזה פרק הפסיק ולראש
איזה פרק יחזור, חוזר להפסק ראשון, שהוא
"והנה אם שמוע". והרמב"ם אומר שהוא
"ואהבת את ה'".

ברכות

פרק ב'

ד רחץ לילה הראשון שמתה אשתו.

רחץ לילה הראשון שמתה אשתו - ואף על פי שאכל אסור ברחיצה.

אמרו לו תלמידיו: לא למדתנו רבינו שאכל אסור לרחוץ? אמר להם: איני כשאר כל אדם, אסטגיס אני.

אסטגיס אני - קר ומצונן, לשון צינה, ואיכא צערא אם לא היה רוחץ, ואין איסור בימי אכלו אלא רחיצה של תענוג.

ז וכשמת טבי עבדו קבל עליו תנחומין. אמרו לו תלמידיו: לא למדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדים? אמר להם: אין טבי עבדי כשאר כל העבדים - פשר היה.

ח חתן אם רצה לקרות קריאת שמע לילה הראשון, קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל הרוצה ליטול את השם יטול.

לא כל הרוצה ליטול את השם יטול - אם לא הוחזק חכם ופרוש בשאר דברים, אין זה אלא גאונה, שמראה בעצמו שיכול לכוין לבו. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

וחזינן לקצת מרבותינו דאמרי דהאידינא כל אדם יקרא קריאת שמע בלילה הראשון, שפין שפדורות הללו אין מכוננים כל כך בשאר ימים, אם לא יקרא בלילה הראשון מחזי יותר כיוקרא, שמראה עצמו שהוא מכין בכל שעה אלא השתא, משום דטריד במצוה.

